

Ausztriában már a sóhivatalt is ellenőrzi az ántánt.

Kezdetben jött Zimmerman, a főbiztos, a diktátor. Azután jött Svájcból Schnyder, a jegybank ellenőrzésére. Schnydert követte egy olasz a dohánymonopólium megvizsgálására. Sorban utána következett az angol mlster Acpuvorth az államvasutak rendbehhozására. Mindezek a felügyelők, ellenőrök és diktátorok a szanalás és a külföldi kontroll örömei közé tartoznak. Valószínűleg Magyarországnak is része lesz a külföldi kontrollörök tömegéből.

Éppen ezért érdeklődésre tart számot az az értesülésünk, hogy a jövő hét folyamán Bécsbe

érkezik Leprince-Ringuet, a francia közmunkaügyi minisztérium főmérnöke, akit a Népszövetség az osztrák sómonopólium tanácsadójaként nevezett ki. Így tehát Ausztriában a sóhivatal is a Népszövetség ellenőrzése alatt fog működni. Megemlítsük még az is, hogy a szanalásban résztvevő államok a különböző kontrollori tisztéseket milyen szépen megosztják egymás között. A főellenőr, Zimmerman Hollandiából jött, a vasutak főbiztosa Angliából, a jegybanké Svájcból, a dohányjövődéké Olaszországból, a sóhivatal pedig most Franciaországból.

Elkészült a városi adóhivatal átalakításának terv-vázlata.

(A Szege tudósítójától.) Már évek óta állandó a panasz a városi adóhivatal alkalmatlan elhelyezése miatt. Panaszkodnak az adófizetők, mert számukra valóságos torturát jelent a különböző városi adók és illetékek fizetése. A sötét, fülledt levegőjű és tulsufolt hivatal-szobákban fél napokig is el kell ácsorogniuk, amíg a pénztárlak elé kerülnek, amíg nevüket szólítja a kerületi adótiszt. Különösen az adófizetés határnapjain uralkodik nagy felfordulás az adóhivatalban, mert régi szokás szerint száz ember közül kilencvenkilenc fizetési kötelezettségének teljesítésével megvárja a fizetési határidő utolsó pillanatát. Akkor természetesen nagy tömegek verődnek össze a városi bérház földszintjének nem éppen tágas helyiségeiben, a ketrecszerű rekeszekben szorongó tisztviselők nem győzik a rájuk szakadó munkát, a fülledt levegő, a tanyai istállókból és a piacról behurcolt különböző illatok kikezdenek minden türelmet és senki sem csodálkozhat azon, ha itt is, ott is kirobban a türelmetlenség.

Az adóhivatal jelenlegi beosztása és elrendezése is szerencsétlen. A jószándékú adófizető könnyen eltéved a zeg-zugos, sötét labirintusban és így nagyon természetes, ha mindenki szívesebben elkerüli az adófizetést, helyesebben az adófizetéssel kapcsolatos kálváriáját.

Nagyon sokszor fölmerült már az a teljesen jogos és indokolt kívánság, hogy a város hatósága teremtsen végre rendet az adóhivatalban, ha súlyosabb anyagi áldozatok árán is, de szüntesse már meg az ott uralkodó lehetetlen állapotokat. Legutóbb formális indítvány keretében a közgyűlés előtt is szóba került ez a kérdés és a közgyűlés utasította is a tanácsot megfelelő megoldás kigondolására.

A megoldásnak többféle lehetősége bukkant fel ezután. Fölmerült többek között az adóhivatalok decentralizálásának a terve is, ami azt jelentené, hogy néhány adókerület hivatalát kihelyeznék a javadalmi hivatal Mars-téri épületébe és más városi épületekbe. A javadalmi hivatalra bizná a vízdi kezelését is, ami teher-

mentesítene ugyan a bérházban levő adóhivatalt, de nagyon megnehezítené az adófizetők helyzetét, mert megszűne annak a lehetősége, hogy mindenki egy helyen és egyszerre fizethesse ki minden adóját. Beszéltek arról is, hogy új adóhivatalt kellene építeni, de az új építkezés milliárdos költségeitől nagyon megilletődött mindenki a városházán és így ez a terv nagyon hamar elsüllyedt valahol a közigazgatási nagytemetőben.

A tanács végül is a legegyszerűbb és legkényelmesebb megoldási módot választotta. Szükszavu utasítást adott a mérnöki hivatalnak, hogy készítsen tervet és költségvetést a jelenlegi adóhivatal megfelelő átalakítására. A feladat, ami a mérnöki hivatal építési osztályától várta a megoldását, kissé nehéz volt, mert a jelenlegi adóhivatal nagyon szűk keretbe szorítja a megfelelő megoldás lehetőségeit. A mérnöki hivatalnak azonban kötelessége, hogy a tanácsi utasításokat végrehajja.

A kérdést Fenyő Lajos műszaki tanácsos vette a kezébe, aki rövid idő alatt el is készítette az adóhivatal átalakításának tervvázlatát. A tervvázlatot már be is mutatta Fodor Jenő adóügyi tanácsnoknak, aki nagyon meg van vele elégedve.

— Ez az átalakítási terv nagyon tetszetős — mondotta Fodor tanácsnok érdeklődésünkre — ha valóság lesz belőle, úgy hiszem, hogy az adóhivatal problémáját jó időre megoldja. Igaz, hogy keresztülvitele legalább százmillió koronába kerülne, de a százmillió korona értéke alig tizenötezer aranykorona, annyit pedig megér feltétlenül a munka. Csupán az a kérdés, hogy a tanács elő tudja-e majd teremteni ezt az összeget.

Fenyő Lajos tervvázlata szerint a bérházban levő összes üzlethelyiség-bérlőknek fel kellene mondani a bérletet. El kellene helyezni a rendőrségi őrszobát is, csupán a hatósági husszék maradhatna a helyén. Az épület mostani kapubejáratából kapuslakást csinálnának, az új, előcsarnokkal kombinált bejárat a Szántó-féle üz-

lethelyiség lenne. A lépcsőt szembefordítanák a bejáratnál és közvetlenül az előcsarnokból nyilna az a körterem, amely összekötné az épület négy utcai frontján elhelyezett hivatalokat. A körterem és a hivatalos helyiség közötti falakat természetesen lebontanák, ami bankszerűvé és ami a légfontosabb, kényelmessé és világossá tenné a hivatalokat. A kerületi adóhivatalok sorrendben következnenek egymásután. Lebontanák az épület jelenlegi hátulso lépcsőjét az első emeletig és a Feketesas-utcai front közepén, a pénztár mellé egy pánccsoszobát építenének. A pánccsoszoba főlslegessé tenné az ablakok jelenlegi vas-spalettáit, azokat jó pénzért értékesíthetné a város és az érték kapott pénz körülbelül fedezné a pánccsoszoba költségeit. A vas-spaletták eltávolítása még világosabbá tenné a hivatalokat.

A körterem lenne az adófizetők várakozó helyisége és a hivatalok elrendezése olyan lenne, hogy az adófizetés minden forgalmi akadálya megszűnne. Az adóhivatalt vezető tanácsnok hivatala is helyet kapna a bérház földszintjén. (Most a második emeleten van Fodor Jenő szűk hivatala.)

A terv valóban szép és megfelelőnek látszik. Két akadálya azonban van, de egyik sem elháríthatatlan. Az egyik a százmillió korona előteremtése, a másik pedig a bérházban levő üzlethelyiségek felmondásának a kérdése. A százmillió koronát akár kölcsön formájában is megszerezheti a város. A felmondás kérdése azonban már kényesebb természetű. A bérházban ugyanis tekintélyes, régi üzletek vannak, amelyeknek existenciális érdekük, hogy ott legyenek, vagy legalább a mostani helyük közelében legyenek. Ha tehát a város biztosítani tud számukra ott, a közelben megfelelő másik helyiséget, ez az akadály is megszűnik. Az adóhivatal problémája mindenestre van olyan fontos, hogy valamilyen formát keressen és találjon a város hatósága a meglevő akadályok elhárítására.

A tervvázlat különben a tanács elé kerül. Ha a tanács tetszését is megnyeri, akkor a mérnöki hivatal megkezdi a részletes tervek és a költségvetés készítését. Maga az átalakítás, mivel a munkát csak részletekben végezhetnék el, legalább három hónapig eltartana.

Az Ady-irodalom.

Irta: Juhász Gyula.

Halála ötödik évfordulója a teljes elismerés és páratlan népszerűség fényében köszöni Ady Endrét. Valóban egy egész irodalom foglalkozik vele, életével és műveivel és pedig egy igen gazdag és értékes irodalom. Egész könyvtára megy, amit róla összeirtak és ez a könyvtár most kezd csak igazán gyarapodni. Ezen a napon érdemes szemlélet tartani fölötté, ez az irónak is hasznos, az olvasónak is érdekes.

A magyar irodalom napvilágára tulajdonképpen Brody Sándor hozta Adyt, amikor a Jövendő című folyóiratának 1903 márciusi számában közölte három versét. Ettől fogva ez a név: Ady Endre, egyre jobban foglalkoztatta azoknak érdeklődését, akik a magyar irodalmat állandóan számantartják. Az első kritikus, aki Ady jelentőségét és költészete lehetőségeit meglátta és megérezte, Szász Zoltán volt, aki ugyancsak Brody Sándor lapjában ismerteite Ady váradi verses könyvét. Mert itt kezdődik az igazi Ady. A debreceni első kötet, amelyhez tudvalevőleg Ábrányi Emil irt dicsérő és biztató előszót, még egyáltalában nem mutatja, hogy micsoda rendkívüli költői nagyság az, aki vele indul el.

Ady körül az Új versek megjelenése után (1905) indult meg a nagy harc, amelynek külön irodalmát érdemes volna egybegyűjteni. Politikai és esztétikai érvek fegyverei csöröm-

pölnek ebben a harcban, amelynek örök győztese ma már a halhatatlan költő, Petőfi mellett a legnagyobb lírikus és pedig, talán nem túlzás, ha kimondom, hogy nem csupán a magyar, hanem a világirodalomban. Akik Ady mellett életében hitet tettek és költészetét először próbálták fölmérni, nem kisebb nevek, mint Ignotus, Hatvany Lajos, Lukács György, Horváth János és Szabó Dezső. Nem beszéllek a költőkről, akik természetesen és ösztönösen megérezték nagyságát, ha talán kezdetben ellenkeztek is egyéniségével.

Ignotus kis tanulmánya a Fekete zongoráról klasszikus írás, mintája annak, hogyan kell megérteni és megszerettetni egy új költői jelenséget. Hatvany Lajos, aki Gyulai Pál tanítványa volt és tudós filológusnak indult, szinte megtérése történetét mondja el, mikor a Huszadik Század-ban beszámol arról a hatásról, amelyet egész lényére átalakító módon Ady Endre lírája és egyénisége (ami különben egy) gyakorolt. Lukács György tanulmánya (szintén a Huszadik Században jelent meg először) Ady költészetének mitológiáját, vallásos jellegét fejtegeti a tudás és sugallat páratlanul erős és mély igazságával. Horváth János, akiben egy konzervatív akadémikus alaposága és józan-sága fogékony izléssel és helyes érzéssel egyesül, írta az első könyvet Adyról, mintegy kijelölve helyét a magyar költészet fejlődésének történetében és megállapítva ennek a szokatlan művészi egyéniségnek értékét és hatását. Szabó

Dezső első Adyról szóló kísérletében (a Nyugatban jelent meg) az új költőt a jövő távlatában mutatja meg.

Ady már életében megérte, hogy művének Summáját felbecsülték. A Nyugat első Adyszámában történt ez meg, ahol valóban teljes képét adták az akkori Adynak. Természetesen a harc Ady körül nem csupán elismerést hozott, hanem az ellenséges fölfogások és indulatok legkülönfélébb megnyilatkozásait. A polemikák különösen két vádat hangoztattak, egy politikai természetű: hogy költészete nemzetietlen és egy esztétikai: hogy értelmetlen. Ma már nem kell őt védeni egyikkel szemben sem, hiszen egykori ellenségei közül éppen a legkülömbek azóta átjöttek hódolói táborába. Rákosi Jenő volt a vezére az Ady ellen megindult kritikai hadjáratnak és Rákosi Jenő a költő halálára irt nekrológiában őt, mint korának legnagyobb magyarját parantálja el.

Az utolsó öt esztendőben szokatlan lendületet veit az Ady-kultusz, amely ma még inkább, mint valaha, emelkedőben és terjedőben van. Nincsen ma nála senki aktuálisabb költő és nincsen ma az ő verseinél semmi izgatóbb és érdeklőbb irodalom ebben a szerencsétlen országban, ahol a szellem és tudás fölcentjei és kiválasztottai, a legderekabbak és legemberebbek, évek óta ugyszólván szellemi számtáztetésben élnek. Kis senkik, perc emberkéék dárúdója tart, ahogy Ady mondta és Szabó Dezső példája igazolja, mit ér itt az ember, ha magyar! Az